

Pridržana na ciju god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

U svakoj redakciji predložiti molimo na uređništvo uputiti.
Neprijateljima neprimamo.

God. III. U Kalaci

U Četvrtak 22. Veljače 1872.

Broj 8.

ANDRAŠEVA POLITIKA.

III.

No zašto sve ovo nevidja danas magjar štumuje prija jasno bilo. Tomu ne nalazimo druga uzroka, već stoje slavianska i Magjarska vele aristokracija skroz i skroz ponimštjena. Maria Teresia zaslužila je da je nimeci velikom nazivlju, premda je umno znala Moravsku, Česku, Hrvatsku i Magjarsku aristokraciju privesti u nimicah naruče, pak oni koji su bili prije Česi, Moravci Magjari i Hrvati, duhom, srcem i jezikom postali su nimeci, svako velikaško djete se odgrijavalo, na švabski grudi, i švabskim jezikom upokojavalo. Velikaši dakle nisu bili izdaice svojeg plemena hotimice al su prava svojeg plemena nemštini pridali. Na što su ih novinari i nimački i magjarski nukovali, jerbo su ovi za 20 godinah Bachova gospodstva u školah, svima zavodima i uredima, nimačkim mlikom pojeni i nimačkim kruhom hranjeni. Ko ovako razmatra državne odnošaje, onome će jasno biti zašto je Andrašya u Slaviani pogibel, a u nimeci spas svojeg plemena vidio. On na nimački naočali s visine diplomatičke razgleda narodne odnošaje, i poklem vidi i znade : da je ugarska puna slavianski ogranakah, zato se grozi rusa, buduć misli, da će se ovi svi pod hlad tog velikog hrasta podviti.

On nevidi, da su slavianski narodi po ogranci isto tako razdieljeni ko pleme latinsko pa košto ove nikakva sila neće sabiti u okvir jedina jezika, tako ni slavianski ogranci neće se lišiti svojih narodnih svojstvah radi lipote ruske. — Ko tamo francesi i taliani tako će i ovde ostati rusi i poljaci slovaci i česi moravci dočim će se jugoslaveni svi po svojih jezicih u Literaturi ujediniti. Ona politika koju je dosad Rus vodio, nije ruska već nimačka, od davna se i tamo bori rustvo s nemšti-

nom, ono mora jedanput nadvladati pak će i ruska lico svoje slobodi okrenuti.

A nebojte se naroda kojije otvorio svoje grude slobodi jerboje sloboda ono sunce, koje pravda razsvitljiva. Gdiese ukučila ustavna sloboda tamo se mora podignit oltar ravnopravnosti, koja se ponaša po pravu čovičanstva. Drugo je bilo ono vrieme : kada su državnici mislili : da su puci zato po Bogu stvoreni da vrhnuji odličeni gospoduju. Sada državnici misle : da su puci zato stvoreni da se vode na privriemeni i viečnji spas. Prije se puci namieštjali po volji gospodujuć obitelih, a sad se ove moraju smistjati uz pučke potriboće. Dok je plemstvo na svietu vladalo, morali su svi ljudi govoriti jezik plemstva, sad vlada puk, puk onaj koji sastoji od učernih i neučernih, po svakovrstnih zvaniah razdieljenih, svaki dakle koji stoji vrh puka, mora pučki jezik govoriti, i premda su puci izmišani, tako daih niko van Boga nebi znao raztribiti. Jasno je : da onaj koji puku hoće da govori, bilo to u crkvi — bilo u škuli — ravnateljskoj ili sudskoj kući, mora pučkim jezikom da govori.

Dokje plemstvo vladalo, toga plemstva jezik moroje obvladati, a pošto se sad plemstvo u puku raztvorilo, to nemože jedan jezik vrhu drugog obvladati, već se jezici moraju izravniti po onom kanoničkom pravu, inter pares primus, prvi medju jednakih n. p. kakoje obvladao jezik franceski u diplomatii, tako valja da obvlada jedan jezik u svih višji miestih jedne države, a štogod se odud sliva u puk to mora teći pučkim jezikom, pošto mu je to prirodno korito, drugčie neima prave i ozbilne uprave, suda, i pouke.

A to može i mora svaki čoviek želiti od države, koju svojim trudom i znojom uzdržaje.

(Slidi.)

D O P I S.

Bač, 11. Velj. Od kako se je porodilo školski zakon od to doba mnogo su se prepirali, i to umni i neumni stvari o naših narodnji učionah. — Pokojni Br. Eötvös je prošao mnogo stranih zemaljah, i tu je našao, što je i u našu milu domovinu presaditi nastoje; komunalne (zajedničke) ili kako jih u obće kažu brez vjerne učione, te s ovim je zadao uzroka mnogim prepiranjem.

Da škole komunalne nitko, bio pa ma kakvog vjero izpovjeda, tkome vjera i isto na sercu leži: i nigdi neodobra; nek nam otim da svedočanstvo članak koji je u Br. 3. „Zagrebačkog Kath. Lista“ t. g. pod naslovom.

„Irski biskupi i školsko pitanje.“

I koji mi kao sadašnjem vieku i kod nas za sada sa svim prikladni, čitateljem Bunjevački Šokački Novinah sa obćiti za vridno nalazimo:

Biskupi irski viećahu o školskom pitanju, te izdaše dana 20. listopada prošle godine skupnu pastirsku poslanicu. Ta poslanica jasno svjedoči, kako stražari Sionski brižno pazе, kako se za stado svoje otčinski brinu i kako jim srce nepoznaje straha. Pismo, koje podpisa dvadeset i šest biskupah, razlaže potanko, kako se je školsko pitanje u britskoj državi od početka toga stoljeća razvilo. Neslomijiva sila principa, koji se temelji na naredbi božjoj, tako jasno tako liepo proviruje iz toga pisma, da neće niti našim štiocem biti neugodno saznati u kratko sadržaj njegov.

Irski episkopat pokazuje se u tom pismu kano brodar, koji usred bure i silnih talasah na kormilu stavno stoji. Bez straha obija našem vieku u obraz, da se na svih stranah u kršćanskom svijetu silno radi o tom, kako će se vjera iz škole istisnuti, i tako mladež od Boga i crkve odtudjiti. Nepazeći na kaznene paragrafe, utuvljuju vjernikom, vršeć dužnost svojju, da se imaju kano gradjani slobodno pozivati na konstitucionalna prava, da čine dužnosti, koje im nalaže njihova vjerom proniknuta sviest. Najveće je, vele, blago dječje sveta vjera, a najveća dužnost roditeljah, paziti, da im se to blago neotme. Zatim navode, u prkos protivnikom svojim, iz silaba Pija IX. zabačenu izreku 48., koja se tiče bezvjernih, ili kako tamo vele, komunalnih školah. Spominju dalje apoštolske rieči, koje je Pio VII. s razvalinah franczeke revolucije 10. srpnja 1800 upravio na biskupe svega svieta, stavljajuć im na srce, da pomno bdiju nad uzgojem mladeži; dozivlju na pamet odluke, koje su njihovi predšastnici proti bezvjernim školam godine 1824. i 1826. odlučili, i kako su se tužili, što se uzgoj na silu otima svakomu uplivu vjere, da se mladeži iztjera iz srea vjera, a mjesto nje usadi vierski nemar i nehajstvo. Tim će se mladež bez dvojbe pokvariti, a cieli društveni organizam u temelju potresti. „Vi znate dobro, dovikuju vjernikom riečmi Pija IX. od 8. prosinca 1849, kako se današnji neprijatelji vjere i društva čovječjega vražjom u istinu lukavošću naprezaju, kako će srea mladeži već u prvih godinah pokvariti. I zato nepropuščaju ničesa, neplaše se nikakvih sredstvah, kako će škole i sve, što se tiče uzgoja iztrgnuti iz rukuh crkvi i njezinim pastirom.“

I da ovo postupanje irski biskupah nije ostalo brez urspehno izvadjamo iz slidećih. Koje nam „Zagreb. Kath. List.“ u Br. 5. t. g. piše:

Dublin. Kako biskupi irski skupnom pastirskom okružnicom preporučise, tako narod sada porad školskoga pitanja derži velike meetinge. Tako je u Dublinu pod predsjedničtvom samoga nadbiskupa kardinala Cullena viećao 7. siečnja t. g. meeting od 2000 licah, većim dielom samih posjednikah. Skupština prihvatila je 12 resolutiah, u kojih se iste dotacija za srednja učilišta i za kat. universitet.

Kam srēci da se i naši na ovim polju gdje gdje zavedeni katolicci dosēte pameti. Kako su to u naj novie vrēme u našoj nadbiskupii u Bresztovcu činili katolicci, koji su svoje zaortačene učione opet za vjeroizpovidne postavili.

G. B.

Subatica 15. Velj. Gospodine vi znate da smo i mi Subatčani podieljeni na dvie strane, ja sam neka mi Bog neprimi za grih na livoj Strani. No u svetom pismu baš ni malo nije dobra što na one čeka koji na livu stali budu. Al valjada ovde na zemlji nije tako jerbo naši vodje kažu: da smo o izbori zastupnikah varoških mi nadvladali, ipak nemojte misliti Gosp. da sam ja mninja: Kanda smo već i šta dobili jerbo desnaci sad kažu dobro je; al mi imamo virilistah do 85 glasovah, pak ako k tomu dodamo da Föispan ne kandidira koga neće, vidiće mo ko će zasist pulger majtorsku stolicu. Naravno da je i naš jezik na miestu ako se očitto razgovaramo. Al kad mi bunjevci nako među se te Subatičke stvari razmetjemo, i pitamo: šta smo mi dobili, zaista neznamo sami sebi odgovoriti.

Ta doduše misimo na sabor poslali dva zastupnika jedan bi bio tobože bunjevac, barem mu je otac tomu imo zahvaliti, što se čak do najvećeg suda Peštanskog uzpeo a drugi: bio bi magjar — da je podjednako. Al kad pitamo šta je na tom saboru za nas bunjevce naravno u skupu sa drugima narodnostima učinjeno, onda moramo mučati, jel ni to nismo štili: da je taj naš tobožnji bunjevac kad god uz slavene usta svoja otvorio. Istina je da je ovde kod kuće gospodovala u varoškoj kući desna strana, i bunjevce je usrićila, jerbo je učinila da im se dieca u školama na magjarskom jeziku poučavaju, pak kad svrše škole onda će od te nauke toliko u njihovoj glavi ostati: ko na onom psu vode, koji se okupa u Paliću, i kad izidje a on se odtrese.

No ti naši vodje uvik su sidili u tima varoškima skupštinama, i čulismo: da su proti govorili, u više stvarih, al da je koji podigao svoju rieč u tom: da se bunjevačka dieca uče bunjevački, da se u varoškoj kući govori i piše i bunjevački — to nikakva živa duša nije čula. Dakle gospodine ako vi neznate kazat šta smo mi bunjevci dobili, od kako se na livoj strani kočimo, ja moram očitovat da neznam.

Rada bi zapitao naše popove ovde u varoši, al nesmiem, jerbo vidim da oni ne rada mute vodu, ni sad im nečuh riečih — kad su niki strašnu larmu podigli proti duvnah; uplašili se tobože da će im varoš umah jedan lip — namastir sazidjat. Ovi naravno morali su biti dotepuhe, jel da su naši sinovi, vrlo bi dobro znali: da je taj razgovor desnica povela da si kod bunjevacah steče ugled, jerbo znade: da bunjevke poštivaju ženske, koje se Bogu zavituju ta ima već više naši Čurah u Kalačkim namastiru, samo se bojim da i snjima neprodjemo, ko sa sinovih, da pod koprinom nezaborave bunjevački jezik. A na livoj strani ni u glavi nisu to imali: da je to baš ozbilna nakana desnakah, jerbo mi to dobro znamo: da naša varoš voli zidjat kazališta nego namastire, ta vi Gospodine znate da već odtud odud 30—40 godina kako je zaključeno: da se dvie crkve zidjaju, i nevelim da će se još i naši unuci u onima školama Bogu klanjati ako uzhtili budu, u koje mi sad idjemo misu slušati, već zato je G. Sk. u našoj skupštini mundjo nešto proti duvnah i popovah — da pokaže: kanda bi desnaci nov trošak na varoš navalili (i zato košto se tiče dobio je burno „Živio“).

No vi duvne, možete mirno još dugo čekati dok vam desnaci jedan namastir sazidjali budu u Subatici mi koji ih poznamo — držimo: da im je to deveta briga takvi ljudi — košto su na toj strani ti nezidjaju namastire, košto ni ovi naši vodje. Prosti te gospodine što sam pero tako otego, samo sam htio vama opisati to što smo mi bunjevci već svašta dobili ovde u Subatici na livoj strani.*) Jedan livak.

Pešta. Godina kako se ovde zadržajem i bolno moram da gledam, što više da čujem potomke naši stari bunjevaca, koji, kako su na Sveučilište pristupili, redko ćeš čut kojeg, da se od svoje narodnosti razgovara, već se svaki drži, daje najveći magjaron, ovde mi ni je odluka, da s ovimah rēčmah vrēdjam naše mladiće, nego jedino to želim, da ne taru svoj narodni jezik; ako pak sami nemaju volju, da ga podhranjivaju, nek ne progonu druge, iz koji se još

*) U 7-om br. naši Nov. rečeno, šta valja činiti, ako smo radi da se tko i na naše potreboće osvrne. Urad.

nije posljednja iskra narodnosti izgasila : mlogi će mož bit kazat : da je to štrašivica kad se boji svoju narodnost očitovat, nije kukavica od straha jel šta ja znam od čega, već jedino, što neima čuti narodne, nit ima pojma od narodnosti, pa nezna na svoju obranu ništa od govorit, pa to je velika žalost.

Uzrok k' tomu zašto da je bunjevačka mladež većom stranom tako duboko pala, da od svoje narodnosti ništa, jeli vrlo malo znade, jest najveći, što sadašnji bunjevci — ne, kao stari koji su satire i juuačke knjige tako jako ljubili, i držali — nevede veliku brigu za knjigama, a tobi lako mogli dostići, kad bi od onih novacah, što za one skupe djevojačke haljine izbace koju forintu odkinuli, i jednu narodnu povjestnicu, i od drugi narodni knjiga takodjer po koju dobavili, da jim deca čitaju, i tako spočela, nek jim se u koreni u grudi duh slavjanski, jel pitajmo samo kojeg bunjevca štogod od narodnosti, koliko će njih odgovorit. Šta zna od svojih rodovah u Hrvatskoj, Srbii, Bosni, Hercegovini, Dalmatii i. t. d. mislim, da bi vrlo malo bilo, kojibi umili odgovoriti?

A koji neima roda taj neosića slatkost ljubavi, drvo koje ne širi svoje žile u velikom prostoru u zemlji — neće svoje granje u visinu podizat, niti u širini razastirat. Bože daj da se naši mladići probude.

B. Sk.

PRIMJETBE NA BAJMAČKI DOPIS PRIOBČEN U 7-og Br. B. I Š. NOVINAH.

Prilazeć priko onih više spasonosnih stvari — o kojima se razprava vodila povodom prigleda škula bajmački — samo mi je napomenuti dva pridmeta po G. Dopisniku jednostrano opisana. *) Pogledom na onu nepovoljnu okolnost : što se prirodoslovne slike samo u jednom primeru nalaze, i što se prigovori povelj radi toga što se ovi dosele samo u bunjevačkoj učionj uzdržavali — pravdi i ravnopravnosti narodnjačke za volju preporučivana je medjusobna po razredih uporaba, i donle : dok bi obćina za svaki razred podobne slike naredila.

A kada je vićanje do opetovnih školah dospilo — postoje na jednog učitelja iztražujućim glasom prilagano nagradjivanje jedan Škulski član odpravljajuć ovako se irazio : ta poznata vam je bila kakvoća plaće, kada ste ovamo došli, da se strasti neuzpale, nužno je bilo umirujuću, dostojnost i pravednosti odgovarajuću ponuku učiniti : da s jedne strane g. Učitelj odustane od svoje tražbe, na što po zakonu i tako nije ovlastjen, a s druge strane obćina neka smatra dostojnost, pakće učinit veoma dobro; akoće marljivost i onih učiteljah nagradit, koji dosele ni su dobivali nikakve naplate pod ovim naslovom, pridmet ovaj sam koncem vićanja osobito priporučio g. Predsjedniku Školskom, dočim iz sveg srca želim : da se sviuh učiteljah zasluge dostojno nagrade. U ostalom koje nješto već u životu izkusio, i tko sebi prijatelji taj će dobro znati : da se u slogi putem mira mnogo više dostići može, nego iztraživanjem.

Mihojla Kubinszky kanonik.

R A Z N E V I S T I.

— Maria Beatrix modenanska kneginja član carske familie, stupila je ovih danah u strogi red Duvnah Sv. Oršule. Kod nje je pritegla ljubav Boga — ljubav svoje diece i roda; već više godinah — kako je ovu nakanu u nabožnom srcu njegovala.

— U Beču su već u dvie katoličke škole židove umiestili za učitelje : primer za one ljude, koji tvrde : da se i u obćih škula osvrću na Boga — da se u njem ogledaju.

— Bečki slagari su zaključili u skupštini da od

*) Istini za ljubav bližimo : da glede prve stavke nikakvo razlike nenalazimo, rečeno je i učinjeno je što su okolnosti savetovale. A glede druge točke, načelna je istina : da se glasba po tonu razsudjiva. Mnogo bi se razmirice utamanilo u klji da je svagdi ovaka predsjednička razboritost. Ured.

sele neće radit u nedilju, pametno, buduć takva radnja ne može biti plodonosna koja je od Boga zabranjena.

— G o v o r k o j i je držo g. Bismarck, 9-tog Velj. pokazah : da nimci imadu u njemu muža kakviim treba, on drži ruku na sablji kad govori i poljakom kaže izkreno : da ce im jezik iz grla izkinit a mogli bi i galički poljaci naučit čemu se imadu nadat od nimacah.

— B u g a r i se priete: da će se Rimu ujedinit, ako Carigradski Patriarha nehtio njihove zahtive izpunit.

— R u m a n i se nemogu da sbrate sa židovi u Moldavii Vilkovu i Ismaelu 60 kuća je razorano, u Kahulu se oprli židovi s oružem i ostalo jih je 10 ranjeni a 40 mrtvi.

— D a n o v i n e nepišu nebi čoviek vierovao u Tokajski brdina sad drže berbu, jesenas sbog zime koja je prije vriemena nastala nisu mogli dovršiti — kažu : da je to već i 1830. g. bilo — i sciene da će vino biti za korteše dobro.

— G. V a k a n o v i ć postao je banskim namiestnikom, izmienji vaju se i veliki župani, dakle nastaje po Hrvatsku ona doba koju su Deakoveci strogom i čvrstom označivali. Naravno — kad ustav vlada nije nam slobodno drugo ni mislit, već da će strogo biti branjena sloboda izbora — da se očituje : dišel Hrvatska onim duhom što ga narodna ili onim što magjaronska, stranka pokaziva.

— R u s k i poslanik carigradski ište od ministarstva ruskog zvona za nikoje pravoslavne kršćjanske obćine u Turskoj, gdje dosad zvoniti nije bilo slobodno.

— K r a l j u Španjulskom vrlo je bodljiva kruna kani je sglave skinuti.

— K o l i k o je u Inglezah novacah i odtud možemo vidit : što je jedan imenom Broum u oporuki ostavio 30 hiljada funti inglezki što čini 200,000 talirah na to: da se u Londonu otvori bolnica za kućevne živine. Bolnica je već otvorena i vele da će ta biti po ljude koristna, buduć bolesti koje živine napadaju — i ljude taru; al mi nedvojimo, da bi ti silni novci više koristili da je ta bolnica ljudem namienjena bila.

G A Z D A L U K.

KAKO DA SE DŌGODI SĚMENOM SĚJANJE?

Naprĕd prĕpravljen odsek, nek se na lije razdĕli, u svaku po jednu liju tri reda sĕmena sijmo. Ovo se ovako dogodi, vucimo u svakoj po jednoj liji s pomoćom vrtlarsko šparge tri upravna na 2½ il 3 palca duboka jendećića, na 10 palacah daljine jedan od drugog. Na dno ovih jendećićah metne se sĕme košljastog voća po jedan, a sitnije sĕmenje kao jabučnjare se u sipaju redom. Košljasto voće s 1½ a jabučnjare s jednog palca piskovitom zemljom se pokriju. Košljasto voće se malo i pogazi. Kruščie sĕme prie sĕtve s ulažnim grubim postavom medj rukuh treba trti, da se ovako na nji okoren slinovan pokrov snjih stare. Najbolje je kao što već spomeni ono sĕmenje, koje mi sami kupimo, ako smo medjutim od drugog kupljeno dvojbena sĕme nuždni sĕjati, onih dobrotu možemo pokušati ovako. Izmedj jabučnjara nekoliko razgrizemo, i ako jim sĕme iznutra nije sladko, možemo ih baciti, ako je sladko možemo sijati.

Da mah kakvih sĕmenjah klijanje pomaknemo, možemo potribovati raztop Chlor krĕća, Chlor krĕća u svakom dućanu možemo dobiti. 2 lota tog se raztopi u oki voće. Dvojbena sĕme se u jednu zdilu metne, a raztop se u nju ulije. U ovom raztopu stoji 10—12 sati dužine, dok ne nabrekne, Sad se raztop sa sĕmenja scidi, a sĕme se na postavu il papiru na hladu osuši, i posli osušenja odmah se može sijati.

Bagrenah i krunah pako sĕmenje u korito, il u kakvi drugi sud se metne, vrelom vodom se polije, i dole se ostave u vodi, dok se voda na njima sasvim ne ohladi, tako sĕme odmekne, i na hitro klijanje pripravi se.

Ako ma kakvo sĕmena dalje hoćemo ostaviti. Kao n. pr. dudovo sĕme, načinimo od platna kesicu, te u njoj na slobodnom vazduhu držmo. Ovako jabučnjare na 2 gradina

KOKOŠINAC.

Navadno u takvih sgradah zapate se svakojake bube, koje pilež more. Sada su iznašli način kako valja ove utamaniti: Jutrom kad pilež izidje valja u jedan crip staviti žerave i na tu dobrim metnit sumpora — ovaj crip valja ostaviti na sridi sgrade, vrata i oduške zatvoriti, da dim svaku zaškuljicu prodje koji sve bube umori, u podne se vrata i odušci otvore da se sumpor izvitri i zrak očisti.

Kako se pripravlja koristan gnoj od kreča? napravise hrpa čunjasta od kreča i crnice ovako: jedan sloj kreča se metne — i na taj dvaput triput debelo naspese crnice plodne zemlje — i polije se vodom da se kreč ugasi — i to se tako tira do vrha izminice, ozgor pokrijese ovako opravljena hrpa sa prahom ili busenjem, i tako se ostavi da opočiva 3—4 sedmice, posli se razvali, izmiša kreč sa crnicom i nosi se na zemljište koje hoćemo: da natorimo — pak obilan plod dobijemo.

Da krumpir klica nepotjera. Niti za sadjenje nije dobar krumpir, koj vani klice potjera, ili nije barem tako valjan, kao što onaj, koj klice tekar u zemlji pusti. Jošte je veća u tom pogledu nevolja kod onoga krumpira, koj se za jelo čuva, jer potjerav klice, izgubi znatan diel braniva; s toga će dobro biti, da se klicanje krumpira prepriče, a to se čini sumporom. U lagav naimo — koj ipak nesmie da bude prevelik — nameće se krumpira, pa se onda nutri sažge krpa čista sumpora. Sumporna para će klicanje zapriječiti, te ćeš imati zdrava i jezgrovita krumpira do novoga.

Gosp. L.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik Pešta 17. Velj. Ciena Vune jednako se drži, i traži se. Naprid opravljaju ugovore — Svinji 260—400 fn. 31—33 n. za izvoz 33 n. mast 36 fr. bezsud 37 fr. 50 n. sa sudom mast iz amerike 35 fr. 50 n. Slanina 32 fr. Šljive bosan. u ardovu 10 fr. 75 n. srb. 9 fr. 50 n. Pekmez 12½—13 fr. Orasi 11—11½ fr. Med bio 22½—23 fr. banatski 18½ fr. srbs. 16 fr. Grah bio 4½—5 fr. car. mž. Sočivo 4½—7 fr. Grašak 6—7 fr. Kaša 6—6¼ fr. Konapl. seme 3 fr. 15 n. 60 fnt. Muharika 4½—5 fr. mir. Šišarice 11—11½ fr. veliki mirov. Neuč. kože 155—165—167—168 fr. stot. 2%.

CINA RANE. Pešta, 17. Veljače. Čisto žito banatsko: 81 fnt. 6 fr. 10—20 nov. 87 fnt. 7 fr. 20—25 nov. tisansko, peštansko stol.-biogr. 81 fn. 6 fr. 15—25 n. 87 fn. 7 fr. 25—30 n. bačvansko 81 fn. 6 fr. 10—20 n. 84 fn. 6 fr. 55—65 n. Raž 78—79 fn. 3 fr. 60—70 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 65—80 n. Zob 45—48 fn. 1 fr. 90—95 n. Kokuruz mir. 4 fr. 20—25 n. Proja 82 fn. 3 fr. 10—20 n.

Baja, 17. Velj. Žito 83 fnt. 5 fr. 80 n. 80 fn. 5 fr. 40 n. napolica 78 fn. 4 fr. 30 n. 76 fn. 4 fr. raž 76 fr. 3 fr. 60 n. 75 fn. 3 fr. 40 n. ječam 66 fn. 2 fr. 60 n. 63 fn. 2 fr. 40 n. zob 44 fn. 1 fr. 70 n. 42 fn. 1 fr. 60 n. kokuruz 90 fn. 3 fr. 20 n.

Visina vode dunavske.

Pešta 17-og Veljače: 5' 0" nad 0. opada.

Požun 17-og Veljače: 2' 6" nad 0. "

Vrieme je čisto — al se jednako sve većma mrzne, led dunavski još stoji,

Poruke urodničtva.

Knin: G. Sp. B. Ni je bilo dobro naznačeno ime.

Zombor: J. C. Rada bi ih dielio daih imam, al knjige koštaju mnogih novacah, koji nisu u naši džepovih. Šid Velepoš. G. N. S.

Bože — sačuvaj — al smiešnije urednikova sudbina, ode nepozvan to ga odbijaju i iztiskivaju, ne ode to mu prigovaraju da neima povierenja, njemu je o svakom četvrtu stanje ko onom svircu — koji mora triznim ljudem svirat, kad se malo uzgrijali — onda im je već lako udesit. Biograd Sl. Ured. Jed. Neznamo što je uzrok svakom poštom moramo napatlat poštarinu. — Požega rodjenom Bratu Bunjevcu. Načela po učenom G. Dr. J. navedena nitko neće uzdrmat, al meni se čini: da je u aplicatii prišo granice pravde. Prvo kori pisca zašto je osobena prijavljenja poput historičkih factumah izastro pak onda ga opet ukorava. — Što je evanđeoske istine suhoparno naveo, i nije ih u odilo čovijeće nabožnosti zavio. Pak za smionost — što se usudio svoje mnjenje sliditi odsudjiva ga na lomaču. Ne naličil to onom duhu koji protivna mnienja pridaje inquisitii? Da su navedene stvari u molitveniku, možda bi se i koja nabožna duša zabanala — u to nije dozvolio ni plemeniti Bossuet al ovo je životopis koji slobodno uzima i ona ko ja se pridaju, naravno da je tu otvoren veliki prostor za dvoboj. Ako se tu nastavlja ju grebeni miesto peralice neimam šta da govorim, samo neka se navadjaju razlozi. Döllinger je velik ugled stekao na svijetu al to mu neće poći za rukom da čovieka pritvori u angjela, on je i tielesni stvor pak miluje: da mu se i istine tako primašaju ko kalež cvita na listatom stabalcu. Nimci su veoma mudri ljudi, al baš nije samo to jedino liepo, što je skrojeno na kalup nimački — i drugi narodi imadu svoj ukus, različitost nije stvar baš neznamenita. Neka imamo i ovaki životopis — koji ulazi u malenkosti. — Zar misli Veoma učeni Gospodin da neima takvih dušah koje se i ovakima stvarima nasladjivaju. Brate ja sam to izkusio: da neogrničena strogost, i nerazborita popuštljivost, u jednom kolu igraju. Da mi imamo Auguste za Moecenate da imamo takovu literaturu pred nama, kakvu je imo Horac onda bi i ja reko: nonum prematur in annum, al meni se čini da je naša literatura u onoj dobi — o kojoj naputjiva Gospod da se pričekna na žetvu. No to neka bude rodjeni brate samo medju nami rečeno, ja nehti pogriješke opravdat, niti se u ovaj rat upuštjat, to nije za stare ljude, obadvojica su mislim mladi neka se hrvu, ja sam kamio samo svoju bojaz iztaknit: da ovako obhadjanje ne odbije od te trnjave staze naše mladice, ta koji se kod nas odsudi da pokuša piscem biti, taj je siguran da će mu lovor od bodljah oplesti.

KNJIZEVNOST.

„Crkva i Škola“ razpravlja pitanje o od cjepljenju škole od crkve, te brani upliv svetjencički na učionu.

Djelce je 30 novč.

Izdaje And. Frank, učitelj u Badljevini, Pakrac.
U Slavonii.

Stvar svake hvale vriedna što se sviet tako školah zauzima, samo je šteta što su kolovodje upile u glavu: da nauka i viera nisu posestrime, već i jedna i druga ima što drugo tražiti za čovieka, i nemare ako će tko reći: da je viera od Boga, samo neka je nauka od čovieka, i buduće misle da pop nikakva posla neima s čoviekom zato ga kano iz škole izgonit, da tobože što u čovieku nepokvari — tu onda ima sto imena kojima se kite ovaki a punih šakah grdobe da naruže svakog onog koji bi smio na to i pomislit: da bi se i pod nadzriteljstvom popovskim mogo puk šta naučit, to bože netrpi dostojanstvo jednog učitelja, da pop nadgleda šta on diluje u škuli, pop koji po njihovom mnienju o škuli ništa nezna, ta kako bi se on smio uspeti do didaktične znanosti, to je tajna samo — po učitelje — maslom „nezavislosti škole od crkve“ pomazane. Ako se dakle koji učitelj na to još odljuči: da brani crkvu u škuli, t. j. da Boga neda izgonit iz nauke i nastave kršćjanske — onda moramo očitovati: da toga učitelja smatramo kao viteza — koji se od svake utvare neplaši — i zaoto vierujemo: što nam vierna ruka o ovom g. Učitelju piše:

Ovo je jedan vrstan učitelj i u crkvenomu duhu odličan pisac. On je taj, koj u nabožnosti držeći u ruci štit crkvenoga prava na školu, odbija otrovne strile, koje u kužnosti svojoj poletiše iz nemačkih konferenciah (skupštinah). On je uzor učiteljah, koje ga je učiona uvijek prepunjena detcom, jer mu je učiona mamilna, u koju on dtecu prijazno i otčinski po blagomu postupanju vabi. Izpiti su njegovi uvijek pohvalni. Jest on je pravi učitelj!

Knjigu dakle gori naslovljenu svim našima učiteljem i svećenikom pouzdano preporučjemo. Ured.